

Vergaderjaar 2023–2024

21 501-34

Raad voor Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport

Nr. 412

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 januari 2024

Hierbij stuur ik u het verslag van de formele Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport Raad (OJCS-Raad) voor de onderdelen onderwijs en cultuur die op 23 en 24 november 2023 in Brussel plaatsvonden.

Mede namens de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf

Onderwijs

Het onderdeel onderwijs vond plaats op 23 november in Brussel. Hier stond één beleidsdebat op de agenda. Ook diende Nederland samen met België een *any other business* punt in over privacy in digitaal onderwijs. Voorafgaand aan het beleidsdebat stonden de onderstaande stukken ter vaststelling geagendeerd, waarover u eerder in de geannoteerde agenda bent geïnformeerd. Deze zijn zonder verdere opmerkingen aangenomen:

- Raadsaanbeveling over het bevorderen van digitale vaardigheden en competenties in onderwijs en training.
- Raadsaanbeveling over de bepalende factoren voor succesvol digitaal onderwijs en training.
- Raadsconclusies over de contributie van onderwijs en training in het versterken van gemeenschappelijke Europese waarden en democratisch burgerschap.

Beleidsdebat over het aantrekken van meer vrouwen voor STEAM-disciplines.

Technologische ontwikkeling is essentieel voor economische en sociale vooruitgang in de EU en de rest van de wereld. De vraag naar meer professionals met een achtergrond in STE(A)M (*science, technology, engineering, (arts) and mathematics*) disciplines neemt toe, waartoe onderwijs en training een belangrijke bijdrage leveren. Vrouwen in het bijzonder kiezen echter vaak nog voor alternatieve carrièrepaden. Daarom vroeg het voorzitterschap de lidstaten in te gaan op de belangrijkste uitdagingen voor meer gendergelijkheid in STEAM-disciplines en welke initiatieven kunnen worden gelanceerd, zowel in nationale als Europese context, om meer vrouwelijk talent in STEAM-disciplines in onderwijs en training aan te trekken. Nederland hanteert de term STEM in plaats van STEAM, zoals door het Spaanse voorzitterschap in het beleidsdebat voorgesteld.

De Europese Commissie begon met het beamen van het belang van het agenderen van dit onderwerp, wijzend op de grote genderongelijkheid in zowel STEM-disciplines in het onderwijs als in het werkveld. Hoewel deze op vroegere leeftijd nog niet duidelijk zichtbaar is neemt de kloof gaandeweg de middelbare school en vervolgens de studiekeuze steeds verder toe. De Commissie wijst op het belang van Erasmus+ projecten om deze kloof aan te pakken, zoals de EU STEM-coalitie.

Veel lidstaten wezen net als Nederland op het belang van een strategie die al vroeg begint met het stimuleren van vrouwen om voor STEM-disciplines te kiezen, vaak al startend vanaf het primair onderwijs. Dit is zowel een morele als pragmatische verplichting, omdat veel talent voor belangrijke beroepsgroepen verloren gaat. Hiervoor zijn veel ideeën aangedragen, waarin het aanpakken van stereotypen vaak centraal staat. Scholieren en studenten worden betrokken bij praktische projecten in STEM-disciplines, competities worden uitgevaardigd en digitale geleerdheid wordt gestimuleerd. Via publieke-private samenwerking ondersteunt de private sector het onderwijs, bijvoorbeeld door een inkijk te geven in het werk dat zij doen in het STEM-veld. Hetzelfde geldt voor vrouwelijke rolmodellen die een nieuwe generatie kunnen stimuleren. Tenslotte maken veel lidstaten ook gebruik van financiële maatregelen om STEM-opleidingen aantrekkelijker te maken, zoals door het bijstellen van collegegelden of door te putten uit de eerder genoemde Erasmus+ middelen.

Zoals in de geannoteerde agenda benoemd gaf Nederland aan dat gendergelijkheid een belangrijk onderwerp is voor Nederland. Het

uitgangspunt van het Nederlandse emancipatiebeleid is dat gender, seksuele diversiteit, afkomst of ondersteuningsbehoefte niet van invloed horen te zijn op de school-, studie- en loopbaankeuzes die door een leerling worden gemaakt, of hoe een leerling behandeld wordt door diens leraar. Verschillende initiatieven, zoals benoemd in de geannoteerde agenda, zijn aangedragen als de Nederlandse aanpak van de nog steeds grote kloof in veel disciplines.

Any other business-punt over privacy in digitaal onderwijs.

Conform de in de geannoteerde agenda gegeven inzet diende Nederland samen met België een any other business-punt in waarin het wees op een brief die door de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs samen met haar Vlaamse collega is verzonden aan de Europese Commissie. Hierin wordt aandacht gevraagd voor de wenselijkheid van meer coördinatie bij afspraken die gemaakt worden in de lidstaten over privacy bij het gebruik van software in het onderwijs. De in Nederland bereikte resultaten zijn gedeeld met andere lidstaten en mogelijkheden om de samenwerking te intensiveren zullen verder worden onderzocht, zoals eerder aangekondigd aan uw Kamer¹.

Any other business

De internationale muziek olympiade (CYP)

Dit betreft de zesde internationale muziek olympiade, die in Cyprus (Ayia Napa) georganiseerd zal worden. Cyprus roept lidstaten op muzikaal talent uit eigen land aan te moedigen om deel te nemen.

Het Ljubljana-manifest over dieper lezen (SLV)

Slovenië heeft in het kader van hun status als eregast op de Frankfurter Buchmesse een manifest opgesteld over «dieper» lezen en Europese lidstaten gevraagd om deze te ondersteunen.

Oekraïne (ZWE)

Zweden roept op om extra middelen te doneren voor het in stand houden en opnieuw opbouwen van de onderwijssector van Oekraïne, in het bijzonder via de reeds bestaande hulpverlening door UNESCO.

Werkprogramma van het inkomende Belgisch voorzitterschap (BEL)

Het Belgisch voorzitterschap heeft de Raad geïnformeerd over de prioriteiten op onderwijsgebied tijdens het inkomend voorzitterschap. Zij zullen zich onder andere richten op gebalanceerde mobiliteit en het belang van onderwijsbeleid dat (mede) wordt gebaseerd op wetenschappelijke kennis, expertise, en bewijs. De federatie Wallonië-Brussel zal het onderwijsdeel van de Raad op zich nemen.

Brief van Eurocommissaris Breton (Europese Commissie)

Eurocommissaris Breton heeft een brief aan alle EU-lidstaten verstuurd met het verzoek om te praten over de Digital Services Act (DSA), specifiek met het oog op onderwijs. De DSA raakt aan onderwijs omdat ook hier met digitale diensten wordt omgegaan. Het nog informele voorstel van de Eurocommissaris is dat elke school in de EU een «school guardian» instelt

¹ Kamerstukken II, 2022–2023, 32 034, nr. 5.

met expertise op de DSA en hoe hier mee om te gaan. De Commissie stelt voor dat deze docenten vanuit EU-programma's worden getraind. De Commissie gaf tijdens de Raad een toelichting op de brief.

Cultuur

Het onderdeel cultuur vond plaats op 24 november in Brussel. Hier stond één beleidsdebat op de agenda. Ook lichtte de Europese Commissie een voortgangsrapportage toe over de voortgang in de onderhandelingen rond de European Media Freedom Act. Voorafgaand aan het beleidsdebat stond het onderstaande stuk ter vaststelling geagendeerd, waarover u eerder in de geannoteerde agenda bent geïnformeerd. Deze is zonder verdere opmerkingen aangenomen:

- Raadsconclusies over het vergroten van de culturele en creatieve dimensie van de Europese videogamesector

Beleidsdebat over het verbeteren van de arbeidsomstandigheden van kunstenaars en andere culturele professionals.

Het Spaanse voorzitterschap is van mening dat de arbeidsmarkt voor kunstenaars en andere creatieve professionals wordt gekenmerkt door instabiliteit, lage baan zekerheid en lage inkomens, terwijl de sector een aanzienlijke bijdrage levert aan onze economieën. Daarom heeft het voorzitterschap de lidstaten gevraagd in te gaan op de mogelijkheden om de arbeidsomstandigheden van kunstenaars en andere culturele professionals te verbeteren.

De Commissie begon met een statement over het belang van kunst voor de samenleving en onze gedeelde identiteit. Werkomstandigheden blijven een probleem in de sector, in het bijzonder versterkt door de pandemie en toenemende financiële onzekerheid. In het werkprogramma Cultuur van de Commissie is hier veel aandacht voor, evenals in programma's zoals Creative Europe, waar onder *Culture Moves Europe* de mobiliteit van kunstenaars wordt bevorderd om zo co-creatie te stimuleren.

Verschillende lidstaten gaven daarop aan in het kader van sociale zekerheid een eerlijke beloning voor kunstenaars en andere culturele professionals als standaard ingevoerd te hebben, of dit op de agenda te hebben staan. Hierin moet gendergelijkheid centraal staan. Daarnaast is door meerdere lidstaten gewezen op het belang van AI en auteursrechten, ontwikkelingen waarvan de gevolgen voor de kunstenaarspraktijk niet onderschat dienen te worden. De EU kan bijdragen aan deze aanpak door goede voorbeelden te delen over mogelijkheden binnen de sociale zekerheidssstelsels van de lidstaten.

Nederland heeft aangegeven dat in april 2023 een pakket aan maatregelen is aangekondigd met het oog op de hervorming van de arbeidsmarkt, dat naar verwachting een positieve invloed zal hebben op de arbeidsmarkt-omstandigheden van culturele en creatieve professionals. Verder heeft Nederland aangegeven dat een platform voor het uitwisselen van goede voorbeelden tussen lidstaten meerwaarde kan hebben, dat het Creative Europe-programma het werkgeversbeleid van aanvragende instellingen zou kunnen meewegen in de beoordeling van aanvragen en dat de Europese Commissie zich zou kunnen inzetten om de coördinatie van de overdraagbaarheid van rechten tussen socialezekerheidsstelsels te faciliteren.

Voortgangsrapportage over de European Media Freedom Act (Europese Commissie)

De onderhandelingen over de European Media Freedom Act zijn nog gaande en bevinden zich momenteel in de triloof fase, waarin wordt gesproken met de Commissie en het Parlement. Lidstaten hebben hierin flexibiliteit getoond, maar er zijn nog enkele aandachtspunten. Het voorzitterschap toonde vertrouwen in de voortgang en verdere behandeling van het voorstel. De Commissie vulde aan door het grote plaatje nogmaals scherp te stellen, namelijk de bescherming van journalisten. Hiervoor zijn waarborgen nodig, zoals op het gebied van binnen-dringsoftware en desinformatie.

Werkprogramma van het inkomende Belgisch voorzitterschap (BEL)

Het Belgisch voorzitterschap heeft de Raad geïnformeerd over zijn plannen voor de periode januari-juni 2023. Het voorzitterschap heeft aangegeven Raadsconclusies te zullen presenteren over het datagedreven werken in de culturele creatieve sectoren en over influencers en online content makers.

Inventarisatie van de uitvoering van de conclusies van de Raad van 2021 over het herstel, de veerkracht en de duurzaamheid van de culturele en creatieve sectoren (SP)

Het Spaanse voorzitterschap heeft als opvolging van Raadsconclusies uit 2021 de resultaten van een inventarisatie van de maatregelen die lidstaten hebben genomen in het kader van de COVID-19-pandemie gepresenteerd. Daaruit is onder anderen gebleken dat lidstaten culturele instellingen meer toegang hebben gegeven tot financiering en digitale toegang tot cultuur hebben aangemoedigd.

Het Ljubljana-manifest over dieper lezen (SLV)

Slovenië heeft in het kader van hun status als eregast op de Frankfurter Buchmesse een manifest opgesteld over «dieper» lezen en Europese lidstaten gevraagd om deze te ondersteunen.

Pass Culture en KulturPass (FR en DE)

Frankrijk en Duitsland hebben lidstaten geïnformeerd over hun samenwerking en uitwisseling op het gebied van een cultuurpas waarmee jongeren toegang kunnen verkrijgen tot cultuur.

De selectie van de Europese Culturele Hoofdstad van 2028 (TSJ)

Tsjechië is een van de twee lidstaten die in aanmerking komt als gastheer voor de Europese Hoofdstad (naast Frankrijk). De Tsjechische Minister van Cultuur heeft de stad České Budějovice aangewezen als de Tsjechische kandidaat. Via dit any other business-punt zijn lidstaten hierover geïnformeerd.

Presentatie van de programma's van de Europese Culturele Hoofdsteden van 2024 (OOS en EST)

In 2024 zullen er drie Culturele Hoofdsteden van Europa zijn: Bad Ischl – Salzkammergut in Oostenrijk, Tartu in Estland en Bodø in Noorwegen. Via dit any other business-punt zijn de programma's van deze culturele hoofdsteden gepresenteerd.

Platform ter ondersteuning van de wederopbouw van Oekraïens cultureel erfgoed. (IT)

Via dit any other business-punt heeft Italië aandacht gevraagd voor de lancering van een platform om Oekraïne te ondersteunen bij de wederopbouw van zijn cultureel en architectonisch erfgoed.